

ДУСТЛИК ВА САМАРАЛИ ҲАМКОРЛИК УЧУН

СССР Олий Совети Президиуми билан СССР ҳукумати 14 сентябрда Катта Кремль саройида Афғонистон подшоҳи Муҳаммад Зоҳир шоҳ билан малика Хумайра шарофига тушлик зиефат бердилар.

Зиефатда Афғонистон давлат арбобларининг сафарига ҳамроҳ бўлиб келган олий меҳмонлар билан бирга бўлишди.

Совет томонидан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосарлари К. Т. Мазауров, Д. С. Полянский ва бошқалар ҳозир бўлишди.

Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосарлари К. Т. Мазауров, Д. С. Полянский ва бошқалар ҳозир бўлишди.

Зиефат вақтида СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний меҳмонларга қарата нутқ сўзлади.

Совет томонидан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосарлари К. Т. Мазауров, Д. С. Полянский ва бошқалар ҳозир бўлишди.

Н. В. ПОДГОРНИЙ НУТҚИ

Н. В. Подгорний Совет Иттифоқи билан дўстлик, яхши қўшничилик ва ҳар томонлама ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқалари орқали боғланиб келаётган мамлакатлар вакиллари — муҳтарам афғонистонлик дўстларини СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати номидан самимий табриқлайди.

Мамулат билан шуни айтишимиз мумкин, деди СССР Олий Совети Президиумининг Раиси, иккала мамлакатимиз раҳбарларининг учрашувлари ва фикрлашувлари аънанавий бўлиб қолди. Бу эса Совет Иттифоқи билан Афғонистон ўртасидаги муносабатлар юксак даражада ривожланиб бораётганигидан далолат беради. Бу муносабатлар Совет — Афғонистон шартномаларининг мустаҳкам негизига асосланмоқда. Бир неча ўн йилдан бери амал қилиб келаётган бу шартномалар ўзининг фойдали ва самарали ролини яққол кўрсатди.

Совет — Афғонистон дўстлиги ва ҳамкорлик муносабатлари йилдан-йилга мустаҳкамланиб ва кенгайиб бормоқда. Совет буюкюрлари ва геологлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва ўқитувчилари Афғонистонда муваффақиятли меҳнат қилмоқда. Уларнинг ёрдами билан Нағдула ва Цуликхурида гидроэлектростанциялар, нон комбинати ва авторемонт заводи, Қобула политехника институтини барпо қилинди. Мамлакатнинг табиий ресурсларидан муваффақиятли фойдаланишга ва унинг иқтисодий структурасини ўзгартиришга имкон берувчи маюшу ҳамда бошқа саноат ва қишлоқ хўжалик объектлари самарали ҳамкорликнинг конкрет ва шак-шубҳасиз негизига асосланмоқда. Савдо алоқаларининг ҳамки муттақиллашган бормоқда. Фан ва маданият соҳасидаги алоқалар муваффақиятли ривожланмоқда.

КПСС XXIV съездида маъқулланган тақдир сийсий тинчлик программаси Совет Иттифонининг бошқа давлатлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик муносабатларини чуқурлаштириш ва кенгайтиришни кўзда тутди. Дўстлик ва яхши қўшничилик принципларига асосланган Совет — Афғонистон муносабатларининг ҳамма соҳаларида янада ривожланиши учун яхши истиқболлари бор деб тўла-ўткин асосланиб айтишимиз мумкин.

Ҳазрати олийлари! Шу нарсани алоҳида қайд қилиб ўтмоқчимизки, совет-афғон муносабатлари учун бир неча ўн йиллар давомида маюшу шундай характерли бўлиб келаётган ҳамкиҳатлик ва шонли ҳамкорлик сийсат соҳасидаги ҳамкорликнинг ҳам ўз ифодасини топмоқда. Халқларнинг мустамакчиликка қарши курашини қўллаб-қувватлашга қаратилган ижобий ва актив бетарафлик сийсатини Афғонистон ўтказиб келаётганига совет кишилари маъқуллаш назари билан қарамқдалар. Ҳо-

шарт-шаронлар мавжуд. Бунинг учун яхши конектривк негиз бор. Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг маълум тақдирларини Янаубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукуматининг етти моддадан иборат тақдирлари, шунингдек Лаос ва Камбоджадаги ватанпарвар кучларнинг тақдирлари маюшу шундай негиз бўла олади.

Маълумки, проблемаларини ҳар бири воситалар билан ҳал этиш йўлидан ҳануз воо кечмаган Қўшма Штатлар маюшу оқилона тақдирларга очик-ойдин жавоб беришдан йуу дамага бўйин товламоқда. АҚШ Париждаги музокараларда конектривк позицияда турибди, Вьетнамдаги аҳолини бартараф қилиш масаласида найранглар ишла-тишини давом эттириб, бу проблемани Вьетнам халқининг манфаатлари зарарига ҳал этишга уриномқда. Натижада Шарқи-Янаубий Осиёдаги хатарли вазият афсуски, ҳануз сақланиб қолмоқда.

Ҳал этилмаган бошқа проблемалар ҳам Осиёдаги аҳолини мураккаблаштирмоқда. Кейинги вақтларда Ҳиндистон ярим оролидаги вазият кескинлашиб қолди. Шарқий Покистондаги маълум воқеалар сабабли бу ердан қочиб чиққанлар проблемаси лайдю бўлди. Шу райондаги энг катта икки давлат — Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларда кескинлик кучайиб кетди. Рўй берган бу кескин вазиятдан ўзларининг гаразли мақсадлари йўлида шу районда қуролли тўқнашувлари авж олдириш учун фойдаланиб қилин-нятида юрган кучлар ҳам бор.

Янаубий Осиёда тинчликни сақла-тиш Шарқий Покистонда пайдю бўлган проблемаларини Шарқий Покистон аҳолисининг қонуний манфаатларини ҳисобга олиб, тезроқ сийсий бартараф қилишга, Шарқий Покистонда қочқорларнинг қайрилиш учун хавфсизлик шартини яратиб берилишига, маюшу шу райондаги давлатлар раҳбарларининг ҳарбий жоғаро бошланиб кетишига йўл қўймаслик чораларини қўришларига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Маюшу райондаги барча мамлакатлар халқларининг манфаатларини қўллаб-қувватлаш учун Совет Иттифоқи мумкин бўлган ҳамма чораларини қўрибди. Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида яқинда тузилган ва бошқа бирор давлатга қарши қаратилмаган шартнома Осиёда ва бутун дунёда тинчлик ва хавфсизликни сақлаш ва мустаҳкамлашнинг муҳим омилдир.

Яқин Шарқдаги аҳвол ҳам ҳануз кескин ва хатарли бўлиб турибди. Экспансиячилик сийсатини ўтказиб келаётган, амалга оширмайдиған табдилларни қўйишдан қайтма-қайт янада Ҳинди-Хитойдаги агрессияга несибатан ўсиб бораётган қоронғиликка ҳал қилмоқда.

Шарқи Янаубий Осиёдаги аҳолини одилона бартараф қилмоқ, Вьетнам проблемасини ҳал қилмоқ учун ҳозирги вақтда реал

қий Яқин Шарқдаги тағлиқнинг тезроқ бартараф қилмоқ учун, шу районидаги барча халқларнинг, шу жумладан фаластинлик араб халқининг ҳам қонуний ҳуқуқларини ва манфаатларини таъминлайдиган вазият вужудга келтириш мақсадида барча тинчликсевар кучларнинг ҳаракатлари активлаштирилиши лозим деб ҳисоблайди.

Исроил агрессияси — Яқин Шарқдаги империалистик сийсатнинг бирдан бир кўриниши эмас. Реакция ва империализм кучлари араб мамлакатлари орасига шифок солишга ва уларни бир-бирлари билан тўқнаштиришга, уларни ичидан қўришга, ватанпарвар кучларга зарба беришга уришиб, ўзларининг активликларини кўзайтирмоқдалар. Араб халқларини, уларнинг эркиликка ва мустақилликка интилишини қўллаб-қувватлаб келган ва қўллаб-қувватлаб келган Совет Иттифоқи империализм ва реакциянинг кирдиқорларига несибатан бепарво бўлиб қараб туролмайди ва турмайзаж.

Европа хавфсизлигини таъминлаш масаласи бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашнинг етакчи проблемаларидан бири бўлиб қолмоқда. Европадаги аҳвол қай йўсинда ривожланиши умумий халқаро вазият кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Совет Иттифоқи ва бошқа социализм мамлакатларининг куч ва гайрат сарфлаши натижасида кейинги йилларда Европада кескинлик юмшатиш томон бурлиқ бўлганлиги сезилиб турибди, умумий вазият ҳайла тузуқроқ бўлиб қолди. Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида, Польша Халқ Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасида шартнома имзолангани ижобий аҳамиятга эга. Урундан кейинги халқаро муносабатларнинг энг мураккаб проблемаларидан бири — Габрий Берлинга доир тўрт томонлама битим имзолангани Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлида қўйилган яқин катта қадам бўлди.

Европа ва жаҳон сийсатининг етган бошқа проблемаларини ҳал этиш чоралари қўрилади. Европа мустаҳкам тинчлик ва ҳамкорлик интилишига айлангилари, деб умид қилишга Европада халқларнинг умумевропа келгиланин ўтказиш қитъадаги умумий вазиятнинг янада яқинламоқ учун ҳеч шубҳасиз, катта аҳамиятга эга бўлар эди. Бу масала бир неча йилдан бери қўйилиб келмоқда, эндиликда эса, умумий муҳомадалардан маюшу шундай кенгайиш таъйирлашнинг конкрет формаларига ўтмоқ учун барча шарт-шаронлар бор.

Барча мамлакатлар ва халқларнинг манфаатларига тааллуқли бўлган қуролсизликни проблемаси ҳозирги замон шарионтида актуал ва кескин проблема бўлиб турибди. Бу проблемани ҳал қилиш шарионияти уруш жоғарлари хавфидан, уруш мақсадлари учун қилинаётган унуемиз ҳаракатлардан қайтма-қайт халос қилиш билан баробар бўлар эди. Қуролсизликнинг учун кураш яқин вақтда империализм кучларига қарши, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш учун қуролдир.

Иккала мамлакатимиз ўртасида бўлиб ўтган музокаралар натижасида Афғонистоннинг тўрттинчи битим Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш мақ-

сада тинчлик ва ҳамкорлик ишга қўйилган муҳим ҳисса бўлар эди.

Ҳазрати олийлари! Совет кишилари Сизни мамлакатиниң манфаатларига, шунингдек барча тинчликсевар халқларнинг манфаатларига мос бўлиб турмаётган тақдир сийсат йўлини тизилди билан ўтказиб келаётган Афғонистон ўртасида давлат эроби деб яқин билдиладар. Бугун бошланган, самимийлик ва янада ривожланиши учун қароқ кўрсатди.

Сўнгра Афғонистон подшоҳи Муҳаммад Зоҳир шоҳ нутқ сўзлади.

МУҲАММАД ЗОҲИР ШОҲ НУТҚИ

Муҳаммад Зоҳир шоҳ Н. В. Подгорнийга мурожаат қилиб маюшу дўстона қабул маросимда қўрсатилган ийқ ва самимий ҳамкорлик учун чуқур миннатдорчилик изҳор қилди ҳамда Совет раҳбарларининг Афғонистонга несибатан бўлган эзу ҳисларини афғон халқи инҳоят даражада юксак қадрлайди ва бу ҳислар СССРга қилинган аввалги таширларининг эзу хотираларини кўз олдимизга келтирди, деди.

Бу ҳислар, деб давом этди олий меҳмон, халқларнинг ўртасида тарихий ўтмишга, ўзаро ишонч ва ҳурматга асосланган мустаҳкам алоқаларнинг ифодасидир.

Халқимиз мамлакатимиз ўртасида алоқалар мустаҳкам тарихий пойдеворга асосланмоқда ҳамда ўзаро ишонч ва ҳурмат туйғулари кундан-кунга мустаҳкамланиб бормоқда. Мамлакатларимиз ўртасидаги доимий ҳамкорлик Афғон — Совет муносабатлари халқаро алоқалар соҳасида айниқса сийсий ва социал системаларни турлича бўлган мамлакатларнинг самарали ёриқ-тотув ялашини кўрсатувчи ёриқ мисол эканлигини жаҳонга аён қилди.

1921 йил 28 февралда тузилган тарихий Москва шартномаси, шунингдек 1931 йил 24 июлда Қобула имзоланган бетарафлик ва ўзаро ҳужум қилмаслик тўғрисидаги шартнома иккала мамлакатимиз ўртасидаги муносабатлар тарихида катта роль ўйнаганига қўлмасдан, шу билан бирга шу ҳужжатлар имзоланган пайтда ўз давридаги халқаро муносабатларда алоҳида аҳамиятга эга бўлган бўлиб бир давр бошланганлигидан ҳам далолат берибди. Ҳар иккала шартнома ўзларининг алоҳида катта аҳамиятга эга эканликлари туйғулари Осиёнинг муҳим районларидан бирида тинчлик ва хавфсизлик вазиятини вужудга келтириш ишда жуذا катта роль ўйнади. Ўтган йиллар ва халқаро вазиятда бўлиб ўтган воқеалар маъмур шартномаларининг ижобий аҳамиятини яна бир марта жуذا яққол қилиб кўрсатди. Афғонистон беш йиллик планларининг муҳим лойиҳаларини амалга оширишда, айниқса, табиий ресурслардан фойдаланиш ва иқтисодий бааз яратиш ишда юзга дўст ва қўшни мамлакат бўлиши Совет Иттифоқининг бераётган ёрдамига Афғонистон халқи юксак баҳо бermoқда ва бу ёрдам ҳар иккала халқимизнинг самарали ва беразар дўстлигини келтираётган фойдали патикаларнинг яна бир намунаси бўлиб турибди.

Иккала мамлакатимиз ўртасида бўлиб ўтган музокаралар натижасида Афғонистоннинг тўрттинчи битим Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш мақ-

сада тинчлик ва ҳамкорлик ишга қўйилган муҳим ҳисса бўлар эди.

Ҳазрати олийлари! Совет кишилари Сизни мамлакатиниң манфаатларига, шунингдек барча тинчликсевар халқларнинг манфаатларига мос бўлиб турмаётган тақдир сийсат йўлини тизилди билан ўтказиб келаётган Афғонистон ўртасида давлат эроби деб яқин билдиладар. Бугун бошланган, самимийлик ва янада ривожланиши учун қароқ кўрсатди.

Сўнгра Афғонистон подшоҳи Муҳаммад Зоҳир шоҳ нутқ сўзлади.

МУҲАММАД ЗОҲИР ШОҲ НУТҚИ

Муҳаммад Зоҳир шоҳ Н. В. Подгорнийга мурожаат қилиб маюшу дўстона қабул маросимда қўрсатилган ийқ ва самимий ҳамкорлик учун чуқур миннатдорчилик изҳор қилди ҳамда Совет раҳбарларининг Афғонистонга несибатан бўлган эзу ҳисларини афғон халқи инҳоят даражада юксак қадрлайди ва бу ҳислар СССРга қилинган аввалги таширларининг эзу хотираларини кўз олдимизга келтирди, деди.

Бу ҳислар, деб давом этди олий меҳмон, халқларнинг ўртасида тарихий ўтмишга, ўзаро ишонч ва ҳурматга асосланган мустаҳкам алоқаларнинг ифодасидир.

Халқимиз мамлакатимиз ўртасида алоқалар мустаҳкам тарихий пойдеворга асосланмоқда ҳамда ўзаро ишонч ва ҳурмат туйғулари кундан-кунга мустаҳкамланиб бормоқда. Мамлакатларимиз ўртасидаги доимий ҳамкорлик Афғон — Совет муносабатлари халқаро алоқалар соҳасида айниқса сийсий ва социал системаларни турлича бўлган мамлакатларнинг самарали ёриқ-тотув ялашини кўрсатувчи ёриқ мисол эканлигини жаҳонга аён қилди.

1921 йил 28 февралда тузилган тарихий Москва шартномаси, шунингдек 1931 йил 24 июлда Қобула имзоланган бетарафлик ва ўзаро ҳужум қилмаслик тўғрисидаги шартнома иккала мамлакатимиз ўртасидаги муносабатлар тарихида катта роль ўйнаганига қўлмасдан, шу билан бирга шу ҳужжатлар имзоланган пайтда ўз давридаги халқаро муносабатларда алоҳида аҳамиятга эга бўлган бўлиб бир давр бошланганлигидан ҳам далолат берибди. Ҳар иккала шартнома ўзларининг алоҳида катта аҳамиятга эга эканликлари туйғулари Осиёнинг муҳим районларидан бирида тинчлик ва хавфсизлик вазиятини вужудга келтириш ишда жуذا катта роль ўйнади. Ўтган йиллар ва халқаро вазиятда бўлиб ўтган воқеалар маъмур шартномаларининг ижобий аҳамиятини яна бир марта жуذا яққол қилиб кўрсатди. Афғонистон беш йиллик планларининг муҳим лойиҳаларини амалга оширишда, айниқса, табиий ресурслардан фойдаланиш ва иқтисодий бааз яратиш ишда юзга дўст ва қўшни мамлакат бўлиши Совет Иттифоқининг бераётган ёрдамига Афғонистон халқи юксак баҳо бermoқда ва бу ёрдам ҳар иккала халқимизнинг самарали ва беразар дўстлигини келтираётган фойдали патикаларнинг яна бир намунаси бўлиб турибди.

Иккала мамлакатимиз ўртасида бўлиб ўтган музокаралар натижасида Афғонистоннинг тўрттинчи битим Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш мақ-

сада тинчлик ва ҳамкорлик ишга қўйилган муҳим ҳисса бўлар эди.

Ҳазрати олийлари! Совет кишилари Сизни мамлакатиниң манфаатларига, шунингдек барча тинчликсевар халқларнинг манфаатларига мос бўлиб турмаётган тақдир сийсат йўлини тизилди билан ўтказиб келаётган Афғонистон ўртасида давлат эроби деб яқин билдиладар. Бугун бошланган, самимийлик ва янада ривожланиши учун қароқ кўрсатди.

Сўнгра Афғонистон подшоҳи Муҳаммад Зоҳир шоҳ нутқ сўзлади.

МУҲАММАД ЗОҲИР ШОҲ НУТҚИ

Муҳаммад Зоҳир шоҳ Н. В. Подгорнийга мурожаат қилиб маюшу дўстона қабул маросимда қўрсатилган ийқ ва самимий ҳамкорлик учун чуқур миннатдорчилик изҳор қилди ҳамда Совет раҳбарларининг Афғонистонга несибатан бўлган эзу ҳисларини афғон халқи инҳоят даражада юксак қадрлайди ва бу ҳислар СССРга қилинган аввалги таширларининг эзу хотираларини кўз олдимизга келтирди, деди.

Бу ҳислар, деб давом этди олий меҳмон, халқларнинг ўртасида тарихий ўтмишга, ўзаро ишонч ва ҳурматга асосланган мустаҳкам алоқаларнинг ифодасидир.

Халқимиз мамлакатимиз ўртасида алоқалар мустаҳкам тарихий пойдеворга асосланмоқда ҳамда ўзаро ишонч ва ҳурмат туйғулари кундан-кунга мустаҳкамланиб бормоқда. Мамлакатларимиз ўртасидаги доимий ҳамкорлик Афғон — Совет муносабатлари халқаро алоқалар соҳасида айниқса сийсий ва социал системаларни турлича бўлган мамлакатларнинг самарали ёриқ-тотув ялашини кўрсатувчи ёриқ мисол эканлигини жаҳонга аён қилди.

1921 йил 28 февралда тузилган тарихий Москва шартномаси, шунингдек 1931 йил 24 июлда Қобула имзоланган бетарафлик ва ўзаро ҳужум қилмаслик тўғрисидаги шартнома иккала мамлакатимиз ўртасидаги муносабатлар тарихида катта роль ўйнаганига қўлмасдан, шу билан бирга шу ҳужжатлар имзоланган пайтда ўз давридаги халқаро муносабатларда алоҳида аҳамиятга эга бўлган бўлиб бир давр бошланганлигидан ҳам далолат берибди. Ҳар иккала шартнома ўзларининг алоҳида катта аҳамиятга эга эканликлари туйғулари Осиёнинг муҳим районларидан бирида тинчлик ва хавфсизлик вазиятини вужудга келтириш ишда жуذا катта роль ўйнади. Ўтган йиллар ва халқаро вазиятда бўлиб ўтган воқеалар маъмур шартномаларининг ижобий аҳамиятини яна бир марта жуذا яққол қилиб кўрсатди. Афғонистон беш йиллик планларининг муҳим лойиҳаларини амалга оширишда, айниқса, табиий ресурслардан фойдаланиш ва иқтисодий бааз яратиш ишда юзга дўст ва қўшни мамлакат бўлиши Совет Иттифоқининг бераётган ёрдамига Афғонистон халқи юксак баҳо бermoқда ва бу ёрдам ҳар иккала халқимизнинг самарали ва беразар дўстлигини келтираётган фойдали патикаларнинг яна бир намунаси бўлиб турибди.

Иккала мамлакатимиз ўртасида бўлиб ўтган музокаралар натижасида Афғонистоннинг тўрттинчи битим Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш мақ-

сада тинчлик ва ҳамкорлик ишга қўйилган муҳим ҳисса бўлар эди.

Ҳазрати олийлари! Совет кишилари Сизни мамлакатиниң манфаатларига, шунингдек барча тинчликсевар халқларнинг манфаатларига мос бўлиб турмаётган тақдир сийсат йўлини тизилди билан ўтказиб келаётган Афғонистон ўртасида давлат эроби деб яқин билдиладар. Бугун бошланган, самимийлик ва янада ривожланиши учун қароқ кўрсатди.

Сўнгра Афғонистон подшоҳи Муҳаммад Зоҳир шоҳ нутқ сўзлади.

МУҲАММАД ЗОҲИР ШОҲ НУТҚИ

Муҳаммад Зоҳир шоҳ Н. В. Подгорнийга мурожаат қилиб маюшу дўстона қабул маросимда қўрсатилган ийқ ва самимий ҳамкорлик учун чуқур миннатдорчилик изҳор қилди ҳамда Совет раҳбарларининг Афғонистонга несибатан бўлган эзу ҳисларини афғон халқи инҳоят даражада юксак қадрлайди ва бу ҳислар СССРга қилинган аввалги таширларининг эзу хотираларини кўз олдимизга келтирди, деди.

Бу ҳислар, деб давом этди олий меҳмон, халқларнинг ўртасида тарихий ўтмишга, ўзаро ишонч ва ҳурматга асосланган мустаҳкам алоқаларнинг ифодасидир.

Халқимиз мамлакатимиз ўртасида алоқалар мустаҳкам тарихий пойдеворга асосланмоқда ҳамда ўзаро ишонч ва ҳурмат туйғулари кундан-кунга мустаҳкамланиб бормоқда. Мамлакатларимиз ўртасидаги доимий ҳамкорлик Афғон — Совет муносабатлари халқаро алоқалар соҳасида айниқса сийсий ва социал системаларни турлича бўлган мамлакатларнинг самарали ёриқ-тотув ялашини кўрсатувчи ёриқ мисол эканлигини жаҳонга аён қилди.

1921 йил 28 февралда тузилган тарихий Москва шартномаси, шунингдек 1931 йил 24 июлда Қобула имзоланган бетарафлик ва ўзаро ҳужум қилмаслик тўғрисидаги шартнома иккала мамлакатимиз ўртасидаги муносабатлар тарихида катта роль ўйнаганига қўлмасдан, шу билан бирга шу ҳужжатлар имзоланган пайтда ўз давридаги халқаро муносабатларда алоҳида аҳамиятга эга бўлган бўлиб бир давр бошланганлигидан ҳам далолат берибди. Ҳар иккала шартнома ўзларининг алоҳида катта аҳамиятга эга эканликлари туйғулари Осиёнинг муҳим районларидан бирида тинчлик ва хавфсизлик вазиятини вужудга келтириш ишда жуذا катта роль ўйнади. Ўтган йиллар ва халқаро вазиятда бўлиб ўтган воқеалар маъмур шартномаларининг ижобий аҳамиятини яна бир марта жуذا яққол қилиб кўрсатди. Афғонистон беш йиллик планларининг муҳим лойиҳаларини амалга оширишда, айниқса, табиий ресурслардан фойдаланиш ва иқтисодий бааз яратиш ишда юзга дўст ва қўшни мамлакат бўлиши Совет Иттифоқининг бераётган ёрдамига Афғонистон халқи юксак баҳо бermoқда ва бу ёрдам ҳар иккала халқимизнинг самарали ва беразар дўстлигини келтираётган фойдали патикаларнинг яна бир намунаси бўлиб турибди.

Иккала мамлакатимиз ўртасида бўлиб ўтган музокаралар натижасида Афғонистоннинг тўрттинчи битим Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш мақ-

ЭЛАДАСТУРХОНИГА

Республика обласларида сабавот, картошка, ҳўл мева, узум ва полиз экинлари маҳсулотлари тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1971 йил 13 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ					
(Планга несибатан процент ҳисобда)					
Виряичи стую — обласлар; ичинчи стую — сабавот; учинчи стую — картошка; тўртинчи стую — ҳўл мева, бешинчи стую — узум; олтинчи стую — полиз маҳсулотлари.					
Тошкент	70,4	71,8	38,1	24,6	74,5
Сирдарё	27,3	39,9	88,9	31,2	177,5
Фарғона	83,4	72,5	77,5	37,3	71,2
Наманган	102,8	61,9	78,2	50,7	108,6
Анджон	83,9	123,6	106,1	55,8	105,5
Самарқанд	72,2	45,7	63,6	40,9	66,3
Бухоро	76,3	—	102,2	24,8	97,9
Қашқадарё	71,9	56,7	28,6	78,6	44,4
Сурхондарё	109,4	111,7	40,8	66,0	100,2
Хоразм	58,2	—	115,6	3,4	55,2
ҚҚ АССР	49,7	45,2	122,9	7,6	41,6
Республика бўйича:	74,4	67,0	60,8	39,4	100,4

ОЗУҚА МЎЛ БЎЛСИН

Ўзбекистон ССР обласларида дағал хашак мангарини ва сенам бостиришининг бориши тўғрисида 1971 йил 13 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ		
(Виряичи стую — обласлар; ичинчи стую — мангарини дағал хашак; учинчи стую — бостирилган сенам.)		
Тошкент	48,2	48,4
Сирдарё	50,5	36,8
Республика бўйича:	55,2	37,6

АХБОРОТ

ХАР ТЎҒРИДА

ПАЗАНДА ҲРИДА АВТОМАТ

Таомларни энди пазанда қилиб-автоматлар тайёрлаб экин-да, деб ўйланган. Балки кел-

БИР КУНДА 40 ТОННА

МУЗРАБОД. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Гагарин районидagi «Советобод» совхози комплекс механизациялашган Бригадаси бошлиги, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Шоймардон Қудратов 9 сентябрь куни совхознинг тўртинчи бўлимидаги Абдимўмин Мамасандов, Қулмат Садеевлар бошлик бригадаларида машина теримига тушган эди. У «ХН-3,6» агрегати билан тўрт

кунда 135 тонна пахта бункердан тўқди. — Бу машинанинг меҳнат унумдорлиги «Ўзбекистон» агрегатига нисбатан анча юқори экан, — дейди Шоймардон Қудратов. — «Ўзбекистон» бир йўла 2 метр 40 сантиметр кенгликдеги пахтаи териб кетса мен бошқараётган машина 3 метр 60 сантиметр кенгликдеги ҳосилни камраб

олади. Унинг бир суткалик иш унуми 28—30—35 тоннани ташкил қилади. Машхур-механизатор гапнинг тўғрисиини айтиди. Ҳақиқатан ҳам янги машинанинг меҳнат унумдорлиги ҳам, иш сифати ҳам ниҳоятда юксак. Шоймардон Қудратов ана шу агрегат билан бир кунда 40 тоннага етказиб пахта теришга муваффақ бўлди.

А. ХАЛИЛОВ.

Ҳабибахон Болтабоева бу йил мавсумда 10 тонна «оқ олтин» теришга сўз берди. У Андижон вилояти, Ленин районидagi Меҳнат Қизил Байроқ ордени «Правда Востока» колхозида кунига 170-180 килограмдан пахта термоқда. Байратли қиз ўзининг устидан қийин учун теримнинг дастлабки кунлариданок фидоқорона меҳнат қилмоқда.

Т. Ҳасанов фотоси.

ТЕЛЕФОНДА: РОМИТАН

ПЛАН— 26 КУНДА

Ромитан районининг пахтакорлари катта маррага отланганлар. Улар бу йил пландаги 52 минг 200 тонна ўрнига 70 минг тонна «оқ олтин» топириш мажбуриятини олганлар. Район пахтакорлари йнгим-теримнинг дастлабки кунлариданок областда пешқадамликни қўлдан бермай келаётганлар. Ромитан районининг пахтакорлари икки беш кунлидан буён Бухоро вилояти партия комитети ва област икромия комитетининг кўмаки Қизил байроғини олганлар. Мухбирнинг район партия комитетининг биринчи секретари Яхши НАВРУ. 30Вга бир неча саволлар билан мурожаат қилди:

— Уртон Наврўзов, район пахтакорлари дастлабки кунонқил натижаларини қўлга киритмоқдалар. Бу нинг сирини нимада?

— Районимизда пахта йнгим-

теримда қайноқ палла энди бошланди. Вироқ деҳқонларимиз йнгим-теримнинг дастлабки кунлариданок суръатини оширишга, теримни уюшқонлик билан бошлашга ва айниқса терим графикининг тўла бажарилишига ҳаракат қилдилар. Виз айниқса дефляцияга энг муҳим иш сифатида қаради. 17 минг гектар майдон дефляцияни қилиб бўлинди. Шу тўғрйли хоҳир ҳўжалиқларда 180 терим агрегати жавлон урмонда. 11 минг 250 икки социалистик муСОБАГА қўшилиб қўлда пахта термоқда. Район бўйича хоҳир кунига 2—2,5 процент пахта таъйирланмоқда. Шунинг кунонқилини, суръат ҳар кунини ошириб бормоқда.

— Қайси ҳўжалиқларда пахта йнгим-теримини айниқса ибратли йўлга қўйилган?

— Дефляцияни барвақт тугалла-

Савдо директорлиги қилаётган «Октябрь» 50 йиллик совхоз пахтакорлари районида энг олдинда бормоқдалар. Бу ҳўжалиқда ҳар кунини 3,5-4 процентдан пахта таъйирланмоқда. Совхоз дирекцияси ва партия ташкилотининг пахта йнгим-теримини уюшқонлик билан ўтказиш бора-сида белгилаган талабларни муҳим аҳамият қасб этмоқда. Бу ҳўжалиқ эрта-индин кунига 7,8 процентдан пахта таъйирлашни мўжжадлаган. Райондаги Нариманов номли, «Октябрь», «Ўзбекистон» колхозлари ва «Ромитан» совхоз пахтакорлари ҳам йнгим-теримда пешқадамлар сарфида бормоқдалар. Бу ҳўжалиқларнинг далаларида «зангори кема»лар раён сузмоқда. Машини теримининг яхши йўлга қўйилганини суръатга қанот бўлмоқда.

— Ромитан районининг пахтакорлари техника ихлосмандлари эканлиги ахши маълум. Район механизаторларининг бу йилги кўзлаган марраларини нимада?

— Хоҳир даладаримизда терим агре-

гатларининг бир қисми ишга тушган бўлса-да, эрта-индин оммавий теримини бошлаб юборамиз. Дефляцияни областда биринчи бўлиб тугаллаганимиз бизга ана шундай имкон яратди. Яқинда 250 пахта териш машиниси пайсалларга тушди. Хоҳир ҳар бир машинада ўртача 3 тоннадан пахта териляётган бўлса, ана бир ҳафтадан кейин ҳар бир машинанинг ўртача иш унуми 6-8 тоннага етказилади. Пахта йнгим-теримда қатнашаётганлар 16 минг иккига етди. Кунли пахта таъйирлаш суръати 5,8 процентга кўтарилади. «Зангори кема»ларнинг пешқадам сувариллари Ҳаёт Султонов, Аҳмад Ҳамроев, Назир Рўзиёев, Мукаррама Фўайилова, Барот Усмоновлар район механизаторларига етказилиш килдирилмоқда. Мавсумда уларнинг ҳар бири 300-400 тоннадан пахта теришга сўз беришган. Улар хоҳир «зангори кема» бунеридан кунига 6-7 тоннадан дуроана тўкишмоқда.

— Ромитан районини ўтган йили республикада биринчилар историка маррага етган эди. Бу йил ромитанликларини зафар билан илчон кўтлаймиз?

— Район пахтакорлари чинакам жасоратта отланганлар. Ромитанликлар бу йил ўтган йилларда ўзларини эришган ҳамма рекордларини қўлга қолдирилсалар ажаб эмас. 26 иш кунига маррага етмади. Септйбрь ойининг учинчи ўн кунлигидан бошлаб районида кунига 5-6 процентдан пахта таъйирланди. Она-Ватан узоғи билан 10 октябрда ромитанликларнинг га-лаба рапортини қабул қилади.

ШОЛИ ПИШДИ-Ю, АММО...

ТАШВИШИ СИГНАЛ

«Маданият» совхозидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони У. Қуримбетов, Н. Насруллаев, «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхозидан Қорақалпоғистон АССР Олий Совети депутати А. Қан, Чапаев номли совхоздан А. Айбоннов, «Партия XXII съезди» совхозидан О. Бекмуродов, А. Айтбоевлар бошлиқ ўнлаб бригадалар ўтган қишлоқ хўжалиқ йилида 45-50 центнердан ҳосил кўтариб, Автоном республикада рекорд кўрсаткичга эришганлар. Бу йил ана шу бригадаларнинг шликорлари ҳосилдорлигини 55-60 центнерга етказиш учун қизғин иш олиб бормоқдалар. Шу кунларда бу хўжалиқларнинг бўлим ва бригадаларида шликнинг сувини қочириб, ўриш-ячишига ҳозирлик қўрилмади.

Лекин «Қарақалпақ совхоз-строи» бошқармаси, «Усельхозтехника» Қорақалпоғистон бирлашмаси раҳбарлари техника ремонтни эътиборсизлик билан қарашлари тўғрйли кўп хўжалиқлар запас қисмларини белги ланган муддатда оломлаштирил- лар. Бошқарма ва бирлашма раҳбарлари ва унинг жойлардаги оргнларини эса, халқ вакил боврошлаладиган жойи йўқ деган қайфиятга беришиб юрибдилар. Бунинг натижасида «Қарақалпақ совхоз-строи»-га ка- рашли совхозларда 430 комбайндан 306 таси, 40 тон тазалайдиган машина, «Равшан» совхозида 22 комбайн, 7 жатка, 2 та доп тазалаш машиниси, «Қораўз» совхозида 30 комбайн, «Олтин-кўл» совхозида 22 комбайн, 17 жатка, «Майб» совхозида 12 комбайн, 5 та доп тазалайдиган машина ремонтга ҳалга қадар кўт ўрилгани йўқ. Айни шлик ўриш-ячиш пайти яқинлашганига қарамай «Қарақалпақ совхоз-строи» бошқармаси, «Усельхозтехника» Қорақалпоғистон бирлашмасида ўртасида «сотанга бор оянган бор» каби- лида иш тутилмоқда. Бу аҳолида етиштирилган ҳосил қачон ўриб-ячиб олинади? «Қарақалпақ совхоз-строи» бошқармаси ва унинг бошлиги Ж. Поллонов етиштирилган мўл ҳосилни барвақт ўриб-ячиб олишни тезлаштириш учун зарур чора кўри- ши керак.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мух- бири.

**ПРОПАГАНДИСТЛАР
СЕМИНАРИ**

Кеча Ўзбекистоннинг тўрт шаҳри — Тошкент, Фарғона, Қарши ва Нукусда комсомол сийсий маорифи пропагандиствлари ва ташкилотларининг уч кунлик семинари бошланди. Бу семинарларда бир ярим миңдан ортиқ киши қатнашди.

Яқин мажлисларда КПСС XXIV съезди қарорлари асосида ёшларга гоаяий-сийсий тарбиялаш ва комсомол сийсий маорифини янги ўқув йилидаги вазифаларини тўғрисида докладлар тингланади.

Фотоллавлар

«Гулбо» совхозининг механизаторлари районида биринчи бўлиб машина теримини бошладилар. Суратда: «зангори кема»ларнинг жилловини биринчи бўлиб пахтазорга бурган механик-ҳайдовчилардан (чапдан ўн- га) Бўрибой Қутиев, Махмуджон Юсуфов, Холдор Хўнаев, Тўшбой Йўлдошев ўзаро суҳбатлашмоқдалар. Улар мавсумда 300-350 тоннадан «оқ олтин» теришга мўжжадлашган.

Ш. Осмонов фотоси.

СОВЕТ ХОДИМИ МИНБАРИ

ФАОЛИЯТ КЕНГАЙМОҚДА

КПСС Марказий Комитетининг қишлоқ ва посёлка Советлари ишнини янада яхшилаш тўғрисида 1967 йилда қабул қилган қарори маҳаллий Советлар ролинини оширишда муҳим аҳамиятга эга бўлди. Бунинг натижасида депутатлари Янги-қўрғон район Совети икромия комитети мисолида ҳам кўриш мумкин.

Меҳнаткашлар депутатлари район ва қишлоқ Советлари икромия комитетлари ҳамда кўп сонли депутатлар ишлаб чиқаришни юксалтириш, меҳнаткашларнинг турмуш шароитини янада яхшилаш, қурилиш ва ошончилик, ҳуллас, кўп қиррали қўшимчанинг ҳамма соҳасида ўз фаолиятларини ҳар қачонгидан ҳам активлаштири- моқдалар. Коммунистик қури- лиш вазифаларини муваффақиятди амалга ошириш йўлида астойдил куч-гайрат сарфла- моқдалар.

Районимиз меҳнаткашлари саккизинчи беш йилликни муваффақиятли янгуладилар. Бунда маҳаллий Советларнинг ҳис- саси катта.

Ўтган беш йил мобайнида районимиз маркази ҳамда қишлоқларимиз қифаси тубдан ўзгариб кетди. Ўнлаб маданият- маншнинг ва жамоат бинолари, уй-жойлар қад кўтарди. Янги йўллар қуриди, сайдоҳлар, бог-роғлар барпо этилди. Меҳнаткашларнинг турмуш фаровонлиги ошди, аҳолига маданият- маншнинг, савдо ва медицина хизмати кўрсатиш яхшиланди, халқ маорифи равақ топди.

Ҳозирги кунда районимизда 1 та марказий, 1 та зонал касалхона, 7 та участка касалхона- сали ишлаб турибди, 2 та диспансер, 4 та саломатлик пункти, 16 жойда дорихона меҳнаткашларга хизмат кўрсатмоқда. Барча колхозлар ва совхозларда медицина пунктлари мавжуд. Районимизда ҳар ўн минг кишига 33 дан зиёд медицина ходими тўғри келади. Фақат ўтган йилнинг ўзидagina медицина ходимларини сафига ўқиниш татомлаган 77 ёш шифокор келиб қўшилди. Нариманов қишлоқ Советидан колхозлар маб- лағи ҳисобидан 50 ўришли, Зарбдор қишлоқ Советида эса 25 ўришли янги касалхона, 15 жойда акушерлик-фельдшерлик пункти бинолари қурилиб, фой-

даланишга топирилади. Бирлашган қишлоқ Советида янги тузулҳона ташкил этилди.

Район ва қишлоқ Советлари икромия комитетлари аҳолига маҳаллий хизмат кўрсатиш корхоналари ҳамда савдо тармоқ- лари ишнини қилдиш назорат қилиб турибдилар. Шу йилнинг биринчи ярмида аҳолига маҳаллий хизмат кўрсатиш бўйича топириш 102 процент адо этилди. Шу кунда 130 жойда маҳаллий хизмат объектлари қишлоқ хожатини чиқармоқда.

Ҳозир районимиз марказида 2 та маданият уйи, 4 та кутубхона ишляпти. Колхоз ва совхозларда 2 та маданият уйи фаолият кўрсатмоқда. 80 га яқин ўқинхона ва кутубхоналар меҳнаткашларга маърифат тарқатмоқда.

Қишлоқ Советларининг ташаббуси билан маданият уйлари ва кутубхона турли тема- ларда лекция ва суҳбатлар, китобхоналар конференциялари ўтказиб турилибди. Кўпчилик қишлоқ Советларинида «Бахт уйи» ташкил этилган. Айниқса, Қарзент, Ленинобод, Андижон қишлоқ Советлари қўшмалик «Бахт уйлари» хизматидан меҳнаткашлар мамун.

Район икромия комитети қосида 12 та доимий комиссия, 2 та штатсиз бўлим ишлаб турибди. Қишлоқ Советларида эса 101 та доимий комиссия фаолият кўрсатмоқда. 1153 та жамоатчилик йўли билан ишлямаотган ташкилот тузилган бўлиб, уларга 9020 киши жалб этилган. Бу ўринда оқсоқоллар кенгаши, халқ контроли грунпалари, халқ дружиналари ва хотин-қизлар советлари ибрат кўрсатётганлигини таъкидлаб ўтиш лозим.

Ленинча халқ университетла-

ўришли клуб, «Чортоқ» санаторийси территориясида қад кўтарган 600 ўришли клуб, «Октябрь» колхоз территориясидаги тинувчилик фабрикаси, янги кунларда фойдаланишга топириладиган район алоқачилар уйи, район маркази тўла водопровод суви билан таъминланганлиги шун билан таъ- минланади. Шунингдек, саккиз жойда барпо этилган маданият ва истирхот бона. Совет ҳўжалиқининг мустаҳкамлаш учун курашганлар, колхозчиларнинг даври ветеранлари, Улуғ Ватан урушини қатнашчилари учун қўйилган ёлғорчиқлар ҳам депутатларимизнинг активлиги самарасидир.

Жонажон партияимизнинг XXIV съезди қарорлари маҳаллий Советлар олдида янада катта вазифалар қўйди. Тўғрйчилик беш йиллик белгилаган марраларни эриштиришга улар ўз фаолиятларини янада активлаштиришлари, меҳнаткашлар ташаббускорлигини оширишга эришишлари керак. Шунюича, янги беш йилликда районимизда ҳар гектар ердан олинладиган пахта ҳосили 32,2 центнерга кўтарилиши, шу йилнинг ўзида эса янги пахта ҳосили 42000 тоннага етказилиши керак. Шунингдек, гўшт, сўт, қуч, мева, савабот маҳсулотлари етиштириш ҳам анча кўпайишни планлаштирилган.

КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашлар депутатлари район ва шаҳар Советларининг ишнини янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарори маҳаллий Советлар фаолиятида муҳим роль ўйнайди.

Партия Марказий Комитети қарориди таъкидланганидек, район Совети икромия комитети бундан буён ҳам аҳоли етишқиларини сиқишлаб ўрганишида, меҳнаткашларнинг тақлифларига қўлдон солишда, уларни амадаги ошириш учун тегишли тадбирлар белгилашда, инсия- қўлаб масала кўриб чиқилиши.

Матълумки, депутат — халқ хизматкори. У сайловчилардан тушган нақазларини бажариш билан ўзига бидиритилган ишончини оқлайди. Кейинги икки йил ичиди депутатларимизга берилган 1019 нақаздан 941 таси бажарилиди. «Пахталикўл» санаторийси шифокорлари учун қурилган уй-жой ҳамда 400

ДОҲИЯГА БАҒИШЛАБ...

«ЛЕНИН—ЮРИСТ»

«Ўзбекистон» Давлат сийсий адабиётлар нашриети ана шу номдаги монографияни босиб чинарди. Тошкентли олим И. Б. Стерняк ёзган бу илмий монографияда унум дохийиши В. И. Лениннинг юридика, ҳуқуқшунослик соҳаларидаги таълимоти ва фаолияти ёритилди. Шунингдек таъкидлаш керакики, И. Б. Стернякнинг китоби шу мавзудаги дастлабки тадиқотдир. Китобни республикамиз иштиния оргнларининг ходимлари ва ўқувчилар юксак баҳоламоқда.

Яқинда «Ўзбекистон» нашриети ва китоб муаллифини монографиянинг япон тилига таржимна қилинган нусхасини олдидлар. Уни япон тилида Токиодаги «Нихонхёронша» нашриети босмадан чиқарган.

«ЛЕНИН НОМИ» ФОТОАЛЬБОМИ

«ЛЕНИН. Бу ҳал бир совет кишинининг қалбига азиз номдир. Мамлакатимизда инсон учун нимани ҳам гўзаллик яратилган бўлса, барчаси унинг номи билан боғлиқ. Шу тўғрйли ҳам биз кўчаларини, шаҳарлар, мактаблар, корхоналар, хўжалиқлар ва районларини Ленин номи билан атаймиз...».

«Ўзбекистон» нашриети рус ва ўзбек тилларида чинарган «Ленин номи» совга фотоальбому ана шундай сўзлар билан очилди. Альбомдан ўрни олган бўлики сўзларда серкўш республикамизнинг Ленин номи билан аталган шаҳар майдонлари, снеллар, дам олиш уйлари, корхоналар, ўқув юрталари, колхозлар, совхозлар, музейлар, болалар богчалари ва парилар манзараси акс этган.

«Ленин номи» фотоальбому яқинда китоб магазинларига чиқарилади.

Борис ПАК.

ЕМ-ХАШАК ЖАМГАРИШ ОЙЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Б Е Д А— ТҮЙИМЛИ ОЗУҚА

Дарҳақиқат бу ўсимлик тўқимли ва ширали, чорва молларнинг энг хушхўр озуқаларидан бири ҳисобланади. Хосиятларини ҳисоблаган беда сипирларнинг сўтини қўнайтиради, маҳсулдорлигини оширади. Булардан ташқари беда бошқа ерлардан ҳосилдорлигини оширишда муҳим роль ўйнайди. Тўғрйчида қўлаб азот қолдирилади. Алма-улаб экинши жорий этишида ҳам бедадан хосияти катта.

Айниқса Мухаммад Раимқуловнинг номини бўлимдагина эмас, балки бутун совхозда алоҳида ҳурмат билан тилда олинибди. Бу азамат барчага намуна кўрсатиб ишлаганини учун «Запорожец» етият автомашинаси билан мувофотланди. У шу кунларда тагин ҳам баракалирор меҳнат қилмоқда.

Бўлимда беда ўрни, гарамлаш ишлари жадал суръатлар билан олиб бориляпти. Камиди бир ярим йилга етадиган мўлдорда озуқа жамгариди учун кураш ҳар қачонгидан ҳам қизиб кетди.

Т. УНАБОВ,
Сирдарё области.

ИЛҒОРЛАРГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР ТОПШИРИЛДИ

ҚАРШИ. («Совет Ўзбекистони» мухбири) Қашқадарь области, Китоб, Янкабоғ районлари ва Янкабоғ районидagi «Қизил Ўзбекистон» колхозининг пахтакорлари сентябрь ойининг биринчи ўн кунлигида яхши натижаларга эришганликлари учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўмақи Қизил байроғини қўлга киритишга муваффақ бўлган эдилар.

Шунингдек Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, республика Министрлар Советининг кўмақи Қизил байроқлари Янкабоғ ва Китоб районларига ҳамда Янкабоғ районидagi «Қизил Ўзбекистон» колхозига ҳам топирилди.

П. ГАДОВЕВ.

Э. ФАЖОН НУТҚИ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франция Коммунистик партияси сийёс бюросининг аъзоси, «Юманите» газетасининг директори Этьен Фажон Париж атрофидаги Курневда ўзларининг традицион байрамга тўпланган 100 миң меҳнат аҳли ҳузурида нуқта сўзлаб, куйидагиларни айтди: «Коммунистик партия билан биргаликда демократия ва социализм учун кураш — байрамимизнинг асосий шioriдир». Этьен Фажон бундай деди: «Кураш ва бирлик — меҳнаткашларнинг турмуш даражасига зарар етказган ҳолда, бой синфларнинг манфаатларини қондиришга қаратилган сийёсатнинг ҳалокатли оқибатларини бартараф қилишнинг энг

яхши ва бирдан бир тўғри воситасидир». Этьен Фажон Францияда сийёс кучларнинг жойлашган тўғрисидаги масалаларга тўхталиб куйидагиларни айтди: «Франция Коммунистик партияси билан социалистик партия ўртасида сийёс жиҳатдан бир битимга келиш сўз партиялар, барча ишчи ва демократик ташкилотларнинг иттифоқини вундуга келтиришга ёрдам берган бўлур эди». Коммунистлар, деб уқтириб ўтди у, социалистлар билан битим тузишга тайёрлар. Этьен Фажон: «Бунда гап вазият тақо-

зо этган битим тўғрисида эмас балки биргаликда кураш программасини ишлаб чиқиш тўғрисида бораётир. Бу программада халқ учун ва халқ билан биргаликда амалга оширишимиз қўзда тутилган асосий чоралар аниқ-равшан белгилаб берилган», — деб таъкидлади.

Этьен Фажон бундай битимни амалга ошириш мумкин эканлигини айтиб, Франция Коммунистик партияси социалистик партияга «музокараларини пайсалга солимай бешлаб юбориш»ни таъкиф этди.

ЮГОСЛАВИЯ. Бундан 8 йил мунаққад Македония республикасининг пойтахти Скопие элигадан айронга айланган эди. Уни қайта тиклаш учун 80 га яқин мамлакат ва халқлар ташкилот ёрдамида Скопие яна обод ва кўркам шаҳарга айланди. Суратда: Совет уёсалии комбинати кўриб берган уйлар.

В. Терехов фотоси, (ТАСС).

ТАСС телефотоси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
13.00 — МОСКВА. 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.05 — Ахборот, 19.20 — Кино ҳақида сўхбат. Ўзбек тилида: 20.30 — «Куйлар илгирма ешим», 21.10 — Ахборот, 21.30 — «Ўзбекистон чорвадори», 22.00 — Раёсар гулдастаси. Кундуз МИРКАРИМОВА, 22.40 — Хужжатли фильм.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
11.30 — ТОШКЕНТ. Ёқув кўрсатувлари. 18.00 — Муътафилм, 18.10 — Беш йиллик марралари, 19.00 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
20.00 — ТОШКЕНТ. 20.15 — Концерт, 21.00 — Телеспектакль.

Кино

КИШКИ БИНОДА
Ун икки стул — САНЪАТ САҒОИИ (кундуз ва кечкурун).

Халокатли ҳато — ТОШКЕНТ СОВЕТНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ (шувфт соатларда), «МОСКВА» (тоқ соатларда), НАВОИИ номли, «СПУТНИК» (кундуз ва кечкурун).

Музланган — «ЎЗБЕКИСТОН» 25 ЙИЛЛИГИ (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (шувфт соатларда), «ДРУЖБА» (кундуз ва кечкурун).

Хушайин (эрталаб соат 10, кундуз 12, 2, 4да), Гагирверисини (кеч соат 6, 8 ва 10 да) — «ЎЗБЕКИСТОН».

Нуръатли хоним — ҲАМЗА номли (шувфт соатларда).

Музика садолари — «ЧАНКА» (кундуз ва кечкурун).

Сангам (Ўзбек тилида) — «КҮҶ» (эрталаб соат 10, кундуз 1 ярим, 5, кеч 8 яримда).

ЭЗГИ БИНОДА
Халокатли ҳато — «ФЕСТИВАЛЬ».

Малика соҳибим — «ХИВА».

ЯПОН ТИЛИДА

ТОКИО. «Оцуки Сио-тэн» нашриёти КПСС XXIV съезди ҳужжатлари тўплангани япон тилида босиб чиқарди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети номидан съездга қилган ҳисобот доклади ва унинг йиғуловчи нутқи, СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигиннинг беш йиллик план юзасидан директивалар тўғрисидаги доклади ва съездининг бошқа асосий ҳужжатлари тўпламга киритилган. КПСС устави тўпламга илова қилиб нашр этилди. (ТАСС).

РҲЙХАТ МАЪЛУМОТЛАРИ

ДЕХЛИ. 14 сентябрь. (ТАСС). Ҳиндистон аҳолисининг 80 процентдан ошгани кишлоқ жойларда истиқомат қилади. Ҳиндистон аҳолиси рўйхатини ўтказган ҳукумат комиссиясининг бу ерда эълон қилинган доклады айтилиши, Ҳиндистон кишлоқ аҳолисининг нуфузи горт юзори процентни ташкил этган аграр мамлакатлигига қолмоқда. Сўнгги ўн йил мобайнида Ҳиндистоннинг шаҳар аҳолиси 2 процентдан намрор қўлайди.

Мамлакатнинг асосий саноат марказлари жойлашган Махараштра, Тамилнаду, Гужарот ва Гурбат Бенгалия штатларида шаҳар аҳолиси бир муноча тез қўлайган.

Агрессорлар хужуми

НЬЮ-ЙОРК. АП агентлигининг мухбири Сайгондан хабар беради: Американин «В-52» типидagi 15 бомбардировчи самолёти Жанубий Вьетнамнинг демилитарлаштирилган зонаси ва Лаос чегараси бўйлаб жойлашган районларга хужум қилган вақтда 450 тонна бомба ташланди. (ТАСС).

МАРКАЗИЙ РАЗВЕДКА БОШҚАРМАСИ ЛАОСДА

ВАШИНГТОН. 14 сентябрь. (ТАСС). Америка Қўшма Штатларининг Марказий Разведка Бошқармаси кўп йиллардан бери Америка империализмининг Лаосга қарши олиб бораётган «махфий уруши»да жуда ақил роль ўйнамоқда. Марказий Разведка Бошқармасининг раҳбарлиги остида ва унинг маблани билан ҳозирги вақтда «номунтазам» кўшми деган никоб остида қамалганда 30 миң Ўзбекистон солдатлар Лаоснинг вақтинчалик кўчаларига қарши уруш ҳаракатларини олиб бормоқдалар.

ХАЛҚАРО ПОРТРЕТ

Бу одамни Иоганнесбург кўчаларидан бирда учратиб қолсангиз, қандайдир бирор идоранинг хизматчиси бўлса керак деб ўйлаёйсиз. Ўрта бўйли бир оз букчаёган, оддийгина кийимда юрадиган, умуман, диққатни тортидан шахс эмас. Холбуғи, Лондонда чиқадиган «Политика Африка» маълумотномасининг хабарига қараганда, у Африка қитъасида энг бой, жаҳондаги катта бойларнинг бири. Юз миңлаб африкалик ишчиларнинг тақдирини унинг қўлида. Бу одамнинг номи — Гарри Фредерик Оппенгеймер. Гарри журналистлари уни «жавоҳир» Гарри деб аташди. Бадавлат корхоналар эса Жанубий Африканинг тоғиз қироли дейишди. Француз газетаси «Орор» унга бағишлаган мақолада, «Оппенгеймер империяси устида кўшм сира бомайди», деб ёзиши ҳам бежиз эмас. Унинг Лондонда, Иоганнесбургда, Замбия, Сьерра-Леоне, Перу, ҳатто Австралида ҳам мол-мулки бор.

Ҳа, худди шундай. Бун асло муболага деб ўйламанг. Гарри Европанинг бири бўлган «Англо-американ» корпорацияси оғ Саут Африка»нинг Оппенгеймер бошқармади. Бу монополия капиталистик дунёдаги олтин қазиб олишнинг 32 процентини, олмос қазиб олишнинг эса 90 процентини назорат қилади. 150 та турли фирма ва компаниялар ана шу монополияга бирлашган. «Жавоҳир» Гарри бу билангина кифойланмайди. У уран, мис, никель, темир рудаси, қўмир қазиб олувчи кўплаб компанияларни бошқаради. Ёки шериқлик қилади. Темир-бўлар, асбобдорлар, катта-катта ер майдонлар, унинг ихтиёрида. Аммо Оппенгеймернинг асосий фойдаланган манбаи унинг отаси Эрнст томонидан 1917 йилда ташкил этилган «Англо-американ» корпорацияси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолди.

Оппенгеймер монополияси африкалик ишчиларни шафқатсиз эксплуатация қилиш тўғрисидаги ишчиларнинг ақил-идога олиб келган сира қолдирмади. Ишчилар тиканли сими ёки баланд тахталар билан уралган махсус лагерларда сақланади. Шахтерлар 20 кундан қилиб унча катта бўлмаган баракларга жойлаштирилади. Бу ерда улар тўғридан тўғри ерда уқлашаверди. Лагерларни қуролли полиция қўриқлаб туради, пойқошлар эса ишчиларни қаламба-қалам кузатиб юришади.

Африкалик шахтерлар қандай шароитда ишлаётганини газеталардан ўқиб билишнинг амри маҳол. Оппенгеймер ўз шахталарига бегона кишиларни асло қўймайди. Аммо швейцариялик шахтер журналисти Жан Вилден «Англо-американ» компаниясига қарашли конлардан бирига киришга мумкин бўлиб қолди. У, кон шўнари бўйича мутахассислар деб, шахтерларнинг маънавий қатли меҳнатини ўз кўзи билан кўриди ва кейинчалик бу ҳақда «Чаён белгиси остида» деган китоб ёзди. «Жавоҳир» Гарри ҳақини ёзишга унинг ишчиларнинг қарши чиқиб турибарганичи бўлиб қолди. Унинг империясида ўрнатилган тартибларнинг қарши чиқиб турибарганичи бўлиб қолди. Унинг империясида ўрнатилган тартибларнинг қарши чиқиб турибарганичи бўлиб қолди.

ҲАРБИЙ МАШҚЛАР

БЕРЛИН. АДН агентлиги хабар беради: Германия Демократик Республикасининг шимолида Германиядаги совет кўшинлари гуруҳлари, полиция кўшини ва ГДР миллий халқ армияси штаблари ва кўшилма гуруҳларининг биргаликда ўтказилган машқлари бошланди. Германия Демократик Республикасининг миллий мудофаса министри армия генерали Гейнц Гофман маневрларга раҳбарлик қилмоқда. Биргаликда ўтказилаётган ана шу машқлар иттифоқчи қуроли кучларнинг узаро қаранати методларини янада тақомиллаштириш, уларнинг жанговарлик қобилиятини оширишга ва қуролишлар қардошлигини мустаҳкамлашга хизмат қилади. (ТАСС).

„ЖАВОҲИР“ ГАРРИ

Улар эса ўз навбатида Гаррининг катта фойда ва арзон ишчи кучи билан таъминламоқдалар. Масалан, Португалиялик мустамлакачилар Жанубий Африка Республикасига йилга юз миң моламбик ишчиларни юборишади. Бу ишчилар Оппенгеймернинг кон ва шахталарида сариқ чақа учун тишимсиз меҳнат қилади.

«Жавоҳир» Гаррининг пуллари яна бир мақсад — халқроқ сиоизмининг қўллаб-қувватлаш учун ҳам хизмат қилади. Тель-Авивга молиявий ёрдам кўрсатиш учун тўпланган «миллионерлар конференцияси»нинг ташкилотчиларидан бири шу Оппенгеймер эди. Сиоистларга садада бериш ҳақида гап кетганда, Гарри жуда ҳам саҳий бўлиб қолди. Энг кўп садада беришчилар рўйхатида у оддийгина ўринлардан бирини эгалаб турибди. Тель-Авивдан келувчиларнинг кўпи Оппенгеймернинг Кимберлидаги резиденциясига ташриф буюришади. 1969 йилнинг май ойида у бу ерда Исроилнинг собиқ бosh министри Бен Гуррион ва Исроил ҳарбий разведкасининг собиқ бошлиғи генерал Ханн Герцогни қабул қилган эди. Улар Жанубий Африка Республикасига Исроилга ёрдам фонди тўлаш учун келишганди. Оппенгеймернинг фаол иштироки билан Жанубий Африка Республикаси сиоистларга молиявий ёрдам кўрсатиш жиҳатидан АҚШдан кейин иккинчи ўринни эгаллаб турибди.

Кўринишдан «камтарин», ашаддий ирқчи, сиоист ва мустамлакачиларнинг суянчи бўлган бу одамнинг портрети ана шундай. Африка халқларининг энг ёвуз душмани — китъадаги кўпгина мамлакатнинг матбуоти Оппенгеймерни шундай деб атамоқда.

В. КУНИН. (АПН).

ОВЧИЛАР ЭЪТИБОРИГА МЎЪЖИЗАКОР МАВСУМ

Овчилар кутган мўъжизакор мавсум келди. Овни сенга кишиларнинг ҳордиқ чиқарадиган, чиниқадиган кунлари бошланди. Улар учун республикамиздаги 650 гектар майдон — 35 ов хўжалиги мўъжизакор дароҳга айланди. Ҳасанамдарлар 15 сентябрдан 15 декабрга аяин, ёввойи чўча, тоғ аққисини овлашти мумкин. Бу мўддатда жайра ва бўрсқ овига ҳам руҳсат берилди.

Шу йил 1 ноябрдан 1972 йилнинг 1 февралгача туртки, ёввойи мушук, кундуз қаби ўнлаб мўйнали хайвонлар овланади. Сув қаламуши (аидатра)ни овлашга Ўзбекистоннинг ҳамма районларида 15 октябрдан келгуси йил 31 январгача, Қорақалпоғистонда эса 1 октябрдан 31 декабргача бора оласиз. Кўён ови билан фақат Фаргона областидаги Сарықда-

Футбол АРАЗЛАГАН МЕҲМОНЛАР

Футбол мухлислари кунли тилмағанда содир бўлиб турганидан тўп ўйини тасофидарига дуч келиб турадилар. Ленин, арзаматан сабабини пеш қилиб, футбол майдонини ташлаб чиққан командаларни кўрганмисиз? Умуман, пахтакорчиларнинг бу узрашуву хужумкорлик рўҳида бошланди. Бунинг ўйининг 21-минутидан Абдураимов киритган тўла ҳам кўришди. Меҳмонларнинг машмашаси шундан кейин бошланди. Улар шухратли «Нефтич» командаси номига нолойиқ иш тутишди. Маълумки, ўйинни бошқараётган судьянинг ишораси — ҳар бир ўйинчи учун қонун.

Ленин меҳмонлар кишиневлик судья Ю. Пономаревнинг сўзини инобатга олмади, «Абдураимов ўйиндан ташқари ҳолатда эди», деб оёқ тираб олишди. Бу ҳам майли, «киритилган тўп ҳисоб қиланса, биз майдонни тарк этмай» дейишгани қизиқ бўлди. Судьянинг фикрини унинг ёрдамчиси Кешкин ҳам қувватлади. «Хунарлар» ўтмай қилишни фахрлаган боқуликлар команда бошлиғи Охундов, команданинг катта тренери Мамедовларнинг кўрсатмаси билан ўйинни тўхтабди қўйди.

Меҳмонларнинг бундай араалашига СССР физкультура ва спорт комитети футбол бошқармаси вакили В. Набоковнинг араалашувидан

ХАЯЖОНЛИ ДАМЛАР ЯҚИН

Петросян — Фишер финал матчининг 30 сентябрда Буэнос-Айресда ўтишини эшитган шахмат ишқибозларининг ёдига ақойиб бир тарихий воқеа тушди. 1927 йил 16 сентябрда шу шаҳарда шахмат девлари Капабланка билан Алехин «тоғ» учун янчамалка жангиди, чемпионлик биринчи марта сув гротмейстерига ўтган эди. Петросян — Фишер ўртасидаги баҳс ҳам шахмат оламини халқомга солиши мумкин.

М. МУҲИДИНОВ. СССР спорт мастери.

ШАХМАТ

Фрейманнинг хизмати кўп синаган... Ўзбекистон шахмат федерацияси ва марказий шахмат клуби Фрейман хотирасига бағишлаб янгида катта мусобаба ўтказди. Унда республиканин собиқ чемпионолари, СССР спорт мастери ва бу номга номзодалар кучли биринчи раундларда иштирок этишди. 54 шахматли иштирокидаги кураш 18 кун давом этди.

Мусобаба давомида Фанат бир марта «таслимнам» деган спорт мастери Л. Маслов биринчи, беш ўйинни ютди, бештаини дурани қилган Г. Баренбойм иккинчи ва еттидасидан да устун келиб биттасида, биттаси тузган бш бинодор, мас-

КОБИЛЯТЛИ ШОГИРДЛАР БАҲСИ

Бундан 40-45 йил мунаққад миққан республика газета ва журналларини барақилсангиз доналарини жангга шай шахмат таштаси акс эттирилган диаграммаларга албатта кўзингиз тўшади. Уша бўлимларнинг дастлабки мутаассиди биринчи рус шахмат мастери Фанат Сергей Николаевич Фрейман эканлиги ҳам билиб олиш қийин эмас.

Республикамизда шахматнинг кенг ёйилиши, энг яхши вакилларининг Иттифоқда донг таратишида уларнинг илк устозларидан бири

АЛЛАМИ ЁКИ НАНА?

Жаҳон чемпионлигига талабдор бўлиб чиққан тўртта халқаро мастер ўртасидаги ярми финал матчида ҳам нўхотига етди. Николасида ҳам белгиланган ўйинлар ҳам ошмади ҳам. қисқармади ҳам. Ҳисоб бир хил бўлди: Голландияда Нана Александрани югославияли тақриблай Милутина Лазаревични, Минскда эса мосваили Алла Кушир боқули Татьяна Затуловскани 5,5:4,5 ҳисобида мағлубиятга учратди. Ленин талаба осойилма қўлга киргани йў. Ҳеч бўлма-са, уларнинг матч давомида бир неча бор «тайм-аут», яъни танаффус олганиларини эсланг-ан!

Энди Нана билан Алла 12 партиядан иборат узаро финал жаниг ўтказдилар. Алла — 30 йаша, инженер Нана — студент. Бирни тақриблайор, ва иккинчиси шиддатлироқ ва ишроқ. Баҳс ақойиб ўтиши турган гап. Қайси бири енгса, ўша шахмат «маликаси» Нона Гриндшавилининг рақибни бўлади. Ҳа, «тоғ» тақдирини

СОТАДИ

Чанана заявчилар Тошкент-59, Волгоград нўчаси 3,5 ўй (телефон 53.02-40) да қабул қилинади.

Марнаолаштирилган юк ташини уюштирилади.

РЕСПУБЛИКАДАГИ ТАШКИЛОТ, КОРХОНА, ҚУРИЛИШ, ҚОЛҚОЗ, СОВХОЗ, МАҚТАВ ВА КОММУНАЛ ХЎЖАЛИК КОРХОНАЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТГА!

18 СЕНТЯБРЬ ШАНБА КУНИ ҚАЙТА ИШЛАНДИГАН МЕТАЛЛАРИ ТУПЛАШ ШАНБАЛГИ УТҚАЗИЛАДИ

«УЗВОТЧЕРМЕТ» ташкилотлари шанбагинда тўпланган металлари шу кунини ОДАТДАГИДЕК ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

Редактор М. ҚОРИЕВ